

Ferhat Kara

Provincial Directorate of Agriculture, frhtkr23@gmail.com,
Elazığ-Turkey

Serap Saler

Fırat University, serapsaler@gmail.com, Elazığ-Turkey

DOI	http://dx.doi.org/10.12739/NWSA.2021.16.4.5A0157	
ORCID ID	---	0000-0001-5900-491X
Corresponding Author	Serap Saler	

MALATYA İLİ'NDE GÖKKUŞAĞI ALABALIĞI YETİŞTİRİCİLİĞİ YAPAN İŞLETMELERİN SOSYO-DEMOGRAFIK ÖZELLİKLERİ

ÖZ

Bu araştırma Malatya ilinde bulunan gökkuşağı alabalığı yetiştiriciliği yapan işletmelerdeki personelin sosyo-demografik özelliklerini tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Çalışma 2018 yılında Malatya İl Tarım ve Orman Müdürlüğüne kayıtlı faal olan 33 adet gökkuşağı alabalığı yetiştiriciliği yapan tesis de gerçekleştirilmiştir. Anket çalışmalarlarıyla elde edilen sonuçlara göre yetiştiricilik yapılan tesislerde çalışanların çoğunluğu erkek ve yaş aralıkları genellikle 30-39 yaş arasında olup, tüm çalışanların %50'lik kısmını oluşturmaktadır. Yine medeni durumlarına bakıldığında ise çoğunluğunun evli olduğu görülmektedir. Bekâr olan personeller ise genellikle ailesi ile yaşayan kişilerdir. İşletmelerde çalışan personelin %50'den fazlasının 4 veya 5 çocuğa sahip olduğu saptanmıştır. %41'lik kısmının ilkökul mezunu olduğu görülmekte ve eğitim seviyesinin düşük olduğu anlaşılmaktadır. İşletmelerde çalışan personellerin büyük çoğunluğunun sosyal güvencesinin olduğu belirlenmiştir. Çalışanların %66'sinin bu meslekte 41 yıldan fazla çalıştığı, mesleği seçme nedeninin ise daha çok aile mesleği olduğunu ifade etmişlerdir. İşletmelerde çalışan personelin gelir düzeyleri ortalama 1500 TL üstü olmakla birlikte, ev sahibi olan personelin çoğunlukta olduğu yapılan anket çalışmalarlarıyla tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyo-demografik Analiz, Gökkuşağı Alabalığı, Su Ürünleri, İşletme, Malatya

SOCIO-DEMOGRAPHIC PROPERTIES OF EMPLOYEES WORKING IN RAINBOW TROUT FACILITIES IN MALATYA

ABSTRACT

This study was carried out to determine the socio-demographic characteristics of rainbow trout farms in Malatya province. In 2018, 33 rainbow trout farms registered to Malatya Provincial Directorate of Agriculture and Forestry were carried out. According to the results obtained from the surveys, the majority of the employees in the aquaculture facilities are male and the age ranges are generally between 30-39 years and constitute 50% of all employees. When we look at the marital status, it is seen that the majority of them are married. Single staff members are usually persons who live with their families. It has been determined that more than 50% of the personnel working in the facilities have 4 or 5 children. It is seen that 41% of the employees are primary school graduates and has got low education level. It is stated that the majority of the personnel working in the facilities have social rights. They stated that 66% of the employees worked in this profession for more than 41 years and the reason for choosing the profession was mostly family profession. Although the income level of the personnel working in the facilities is above 1500 TL on average, it has been determined that the majority of the staffs have got their own home.

Keywords: Socio-demographic Analysis, Rainbow Trout, Aquaculture, Facilities, Malatya

How to Cite:

Kara, F. ve Saler, S., (2021). Malatya İli'nde Gökkuşağı Alabalığı Yetiştiriciliği Yapan İşletmelerin Sosyo-Demografik Özellikleri. Ecological Life Sciences, 16(4):142-150, DOI: 10.12739/NWSA.2021.16.4.5A0157.

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Kültür balıkçılığı kapsamında yetiştirilen alabalık türleri içerisinde en yüksek protein kalitesine sahip olduğundan dolayı gökkuşağı alabalığı tercih edilmiş olup, iç sularda alabalık üretimi 2015 yılında 100411 ton, 2016 yılında 99712 ton, 2017 yılında 101761 ton ve 2018 yılında 103192 ton, 2019 yılında üretim bir miktar artarak 113678 ton olmuştur [1]. Türkiye’de iç su ürünleri yetiştiriciliği 1970’li yılların başında başlamış olup ilk üretilen tür gökkuşağı alabalığıdır. İlk üretim Akyazı’da bulunan Papila Alabalık Üretim Tesisleri’nde yapılmıştır. Bunu daha sonra Kamu kuruluşu olan, Konya-Konuklar Devlet Üretim Çiftliği ve Eskişehir-Çifteler tesisleri izlemiştir. İlk özel işletme ise Bilecik-Söğüt’te 1968 yılında kurulmuştur [2 ve 3]. Malatya ili alabalık yetiştiriciliğinde önemli bir potansiyele sahiptir. İle bağlı ilçelerden Arguvan ve Arapgir’de Karakaya ve Keban Baraj göllerinde sezonluk olarak kafes balıkçılığı ile alabalık üretimi yapılmaktadır (yıllık ortalama 3000 ton). 2. Organize Sanayi Bölgesinde faaliyette olan 5000 ton/yıl kapasiteli bir alabalık işleme tesisinin olması bu alanda yatırımı cazip hale getirmektedir. İl sınırları içinde iç sulardaki potansiyel alabalık üretim miktarı yaklaşık 10000 ton/yıldır [4]. Önemi artan kültür balıkçılığı ile birlikte işletme sayılarında da gözle görülür bir artış meydana gelmiş olup, bu alanda sosyo-kültürel ve ekonomik çalışmalar yapılması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Ülkemizde halen su ürünleri sektöründe kurumsal ve yapısal olarak büyük bir dağınıklık gözlenmektedir. Uzun vadeli su ürünleri politikası bulunmamaktadır. Bunun sonucunda rasyonel kaynak kullanımını engellemektedir.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFIANCE)

Su ürünleri yetiştiriciliği açısından zengin su kaynaklarına sahip olan ülkemizin bu potansiyelinin, yeni teknolojiler kullanılarak verimli bir şekilde değerlendirilmesi, ekonomik ve sosyal açıdan önemlidir. Ülkemizde de iyi bir yetiştiriciliğin sağlanabilmesi, balıkçının uygun sosyo-ekonomik şartlarda çalıştırılmasıyla mümkün olacaktır. Bu araştırma ile Malatya ilindeki Gökkuşağı alabalığı yetiştiriciliği yapan işletmelerdeki personelin sosyo-demografik yapılarının belirlenmesi amaçlanmıştır.

3. MATERYAL VE METOT (MATERIAL AND METHOD)

Bu çalışma, Malatya ilinde faaliyet gösteren alabalık işletmelerinde çalışanların sosyo-demografik yapılarını belirlemek amacıyla 2018 yılında gerçekleştirilmiştir. Malatya ilinde ruhsatlı 54 alabalık işletmesi bulunmaktadır. Bu işletmelerden bir kısmı ekonomik nedenlerden dolayı kapanmıştır. Bazı işletmeler ise birleşmiştir. Bazı işletmelerde ise işletmeler farklı olmasına rağmen çalışan personelin aynı kişilerden oluştuğu saptanmıştır. Dolayısıyla 33 adet işletmede 33 kişiyle görüşülerek, tam sayım yöntemine göre anket yoluyla elde edilen veriler değerlendirilmiştir. İşletmelere yıl içinde 2 kez gidilmiştir. Anketle, işletme çalışanlarının demografik ve sosyo-ekonomik yapılarına ilişkin bilgiler toplanarak analizi yapılmıştır. Anket kapsamında çalışanların memleketi, cinsiyet durumu, yaşı, medeni hali, işletmedeki pozisyonu, öğrenim düzeyi, sosyal güvenlik durumu, yetiştiricilik tecrübeleri, mesleği seçme nedenleri, aylık gelir, ücret yeterliliği, meslek memnuniyeti gibi sosyo-ekonomik özelliklerinin belirlenmesine yönelik veriler değerlendirilmeye çalışılmıştır.

4. SONUÇLAR VE TARTIŞMA (RESULTS AND DISCUSSION)

Malatya ili alabalık işletmelerinde çalışan personelin bazı ve sosyo-demografik özelliklerine ilişkin veriler Tablo 1’de verilmiştir. Malatya ili Alabalık İşletmelerde çalışan personellerin çocuklarının

öğrenim durumuna göre değerlendirmelerine bakıldığında anket çalışmalarına katılan personellerden 38 çocuğa sahip oldukları görülmektedir. Çocuklardan %5'lik oranla 2 kişinin sadece okuma yazma bildiği ve herhangi bir eğitim almadığı yine %18'lik oranla 7 kişinin de üniversite mezunu olduğu görülmektedir. %19'lik yüzdeyle 7 kişinin ortaokul mezunu olduğu, %29'luk yüzdeyle 11 kişinin lise mezunu olduğu ve yine aynı %29'luk yüzdeyle de 11 kişinin ilkököl mezunu olduğu anket çalışmalarıyla belirlenmiştir (Tablo 1).

Eğitim durumuna göre değerlendirme bakıldığında üniversite mezunu olan kişilerin en fazla olduğu grup işletmelerde çalışan personellerin çocuklarının olması genç nüfusun eğitime daha yatkın olduğunu da ortaya koymaktadır.

Çalışan 32 personelden 27 personelin Sosyal güvencesinin olduğu 5 personelin ise Sosyal güvencesinin olmadığı anlaşılmaktadır. İşletmelerde sigortalı olarak çalışan 27 personelden 19 personeli SGK'lı 8 personeli ise BAĞ-KUR'ludur. Yüzdeler olarak ise işletmelerde sigortalı olarak çalışan personellerin %70'i SGK'lı %30'u ise BAĞ-KUR'ludur.

Meslek tecrübelerine göre değerlendirme grup aralıkları yıl olarak (01-10, 11-20, 21-30, 31-40, 41 yıl ve üzeri) halinde belirlenmiştir. 1-10 yıl arasında 21 kişi, 11-20 yıl arasında 5 kişi, 21-30 yıl arasında 3 kişi, 31-40 yıl arasında 2 kişi ve 41 yıl üzeri yıl arasında ise 2 kişi belirlenmiştir. Üst sınır olan 41 yıl üzerinde herhangi bir çalışan rapor edilmemiştir. En fazla çalışanın olduğu 1-10 yıl grubu tüm çalışanların %66'sını oluşturmuştur.

Personelin balıkçılığı seçme nedenlerine bakıldığında en fazla oran olan %63'lük yüzde ile aile mesleği olduğundan dolayı mesleğe devam edildiği görülmektedir. Balıkçılığı seçme nedenlerinden biri olan hobi ise %6'lık oranla en son sırada yer almaktadır.

İşletmelerde çalışan personelin gelir düzeylerine göre değerlendirmesinde 4 grup (500 altı, 501-1000, 1001-1500, 1500 üstü) belirlenmiştir. 500 TL altı gelir arasında 5 kişi, 501-1000 TL gelir arasında 2 kişi, 1001-1500 TL gelir arasında 5 kişi, 1500 TL üstü gelir arasında ise 20 kişi belirlenmiştir. En fazla gelir aralığı olan 1500 TL üstü grup tüm çalışanların %62'sini en az gelir aralığı olan 500 TL altı grup ise tüm çalışan personelin %16'sını oluşturmuştur.

27 personelin ev sahibi veya kiracı olduğu diğer 5 kişinin ise ailelerinin yanında kaldığı kira vermedikleri anlaşılmaktadır. 27 personelden 15 personelin kiracı, 12 personelin ise ev sahibi olduğu, 23 personelinin otomobile sahip olmadığı 9 personelin ise 1'er adet otomobile sahip olduğu belirlenmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Malatya ili alabalık tesislerinde çalışan personelin bazı sosyo-demografik özellikleri
(Table 1. Some socio-demographic characteristics of the personnel working in the trout facilities in Malatya province)

	Frekans (N)	Yüzde (%)
Cinsiyet Durumu		
Erkek	31	97
Kadın	1	3
Yaş Grupları		
20-29	4	13
30-39	16	50
40-49	9	28
50-59	1	3
60-69	2	6
70 Yaş Üzeri	-	-
Medeni Hali		
Evlü	27	84
Bekar	5	16
Dul	-	-
Eşlerin Çalışma Durumu		
Çalışıyor	2	7
Çalışmıyor	25	93
Emekli	-	-
Çocuk Sayısı		
1	2	7
2	4	13
3	6	20
4	9	27
5	11	33
6 ve Fazlası	-	-
Öğrenim Durumu		
Okur Yazar Değil	2	6
İlkokul	13	41
Orta Okul	3	9
Lise	10	31
Üniversite	4	13
Eşlerinin Öğrenim Durumu		
Okur Yazar	2	7
İlkokul	10	37
Orta Okul	5	19
Lise	8	30
Üniversite	2	7
Çocuklarının Öğrenim Durumu		
Okur Yazar	2	5
İlkokul	11	29
Orta Okul	7	19
Lise	11	29
Üniversite	7	18
Sosyal Güvenlik Durumu		
Sosyal Güvencesi Olanlar	27	56
Sosyal Güvencesi Olmayanlar	5	14
Sosyal Güvenlik Kurumları		
Bağ Kur	8	30
SGK	19	70
Meslek Tecrübesi		
1-10 Yıl	21	64
11-20 Yıl	5	15
21-30 Yıl	3	9
31-40 Yıl	2	6
41 Yıl ve Üzeri	2	6
Balıkçılığı Seçme Nedeni		
Aile Bütçesine Katkı	20	63
Baba Mesleği	4	13
Su Kenarında İkamet	3	9
Hobi	2	6
İşsizlik	-	-
Eğitimi Olmak	3	9
Gelir Düzeyi		
500 TL Altı	5	16
501-1000 TL	2	6
1001-1500 TL	5	16
1501 TL Üstü	20	62
Ev Mülkiyeti		
Kiracı	15	56
Ev Sahibi	12	44
Araç Mülkiyeti		
Otomobili Var	9	28
Otomobili Yok	23	72

Araştırmada Malatya ilinde gökkuşuğu alabalık yetiştiriciliği yapılan işletmelerinin sosyo-demografik özellikleri belirlenmiştir.

İşletmede çalışan personele sorulan anket sorularına verilen cevaplar doğrultusunda veriler değerlendirilmiştir. Benzer araştırmalar ile karşılaştırmalar yapılmıştır.

İmert Aydoğdu [5], Elazığ ilindeki gökkuşağı alabalık tesislerinde çalışan personelin %94.7'sinin erkek ve %5.3'ünü kadın olduğunu, Güçer [6] Tunceli ili alabalık yetiştirme tesislerinde çalışan personelin hepsinin erkek olduğunu, Demir [7] Malatya ilindeki tesislerde çalışanların %85'inin erkek %1'nin kadın olduğunu ifade etmişlerdir. Bu araştırmada sadece 1 personel kadındır. %97'lik kısmını ise erkek personel oluşturmuştur.

Araştırılan tesislerin çoğunda çalışan personelin evli oluşu saptanmıştır. Elazığ ilindeki tesis personelinin %71.14'ünün evli, %28.86'sının bekâr [5], Tunceli ili tesislerinde çalışan personelin %78.26'sının evli, %21.74'ünün bekâr olduğunu ifade etmişlerdir [6]. Malatya ilinde yapılan araştırmada personelin hepsinin evli olduğu rapor edilmiştir [7]. Araştırmamızda, çalışan personelin %84'ü evli %16'sı ise bekâr olduğu belirlenmiştir.

Elbek [8], Ege Bölgesi'ndeki işletmecilerde çalışan personelin ortalama yaşlarının 50 yaş olduğunu ifade ederken, Adıgüzel ve Akay [9], Tokat ilindeki işletmelerde çalışan personelin 28-57 yaş arasında olduğunu belirtmişlerdir.

Akdeniz Bölgesindeki işletmelerde çalışan personelin 19-79 yaş arasında olan elemanlar olduğu [10], Trabzon'daki su ürünleri üreticilerinin yaşlarının 29-72 yaş arasında olduğu belirtilmiştir [11]. Elazığ ilindeki gökkuşağı alabalık tesislerini inceleyen İmert Aydoğdu [5] yöredeki tesislerde çalışan personeli 19-50 yaş arasında dağılım gösterdiklerini ifade etmiştir. Aynı ilde Birici vd. [12], yapmış oldukları araştırmada işletmecilerin 18-65 yaş arasında olduğunu rapor etmişlerdir. Önceki araştırmalarda Malatya ilindeki tesis işletmecilerinin 40-66 yaş arasında olduğunu belirtmiştir [7]. Bitlis ilindeki su ürünleri işletmelerinde çalışanların yaşlarının 43-61 yaş arasında değiştiği saptanmıştır [13].

Bu araştırmada Malatya ilindeki gökkuşağı alabalığı işletmelerinde çalışan personelin %50'lik bir kısmının 30-39 yaş arasında olduğu belirlenmiştir. En düşük yaş grubu 20-29 yaş olurken 60-69 yaş arasında 2 personelin olduğu tespit edilmiştir.

Akdeniz Bölgesi'nde işletmecilerin %38.4'ünün ortaokul-lise ve %19.7'sinin üniversite mezunu oldukları saptanırken [8], Trabzon'da üreticilerin en büyük kısmının ilköğretim mezunu olan personel tarafından oluşturulduğunu ortaokul ve lise mezunu personel sayısının %39 olduğunu belirtilmiştir [11]. Üniversite mezunu olan personelin en yüksek olduğu il Elazığ olmuştur. Elazığ ilindeki yetiştiricilik işletmecilerinin %36'sının üniversite, %31.5'inin lise, %31.5'inin ilköğretim mezunu olan personel oluşturmuştur. Elazığ da 1 işletmecinin ise okuryazar olmadığı kaydedilmiştir [12]. Bitlis ilinde su ürünleri yetiştiriciliği yapan işletmelerdeki personelin %50'si ilköğretim mezunu, %27'si ortaokul mezunu, %23'ü lise mezunu olduğunu, ildeki tesislerde üniversite mezunu personele rastlanmadığını bildirilmiştir [13].

Tokat ilindeki su ürünleri işletmelerinde işletme yöneticilerinin eğitim seviyelerinin düşük olduğu, sadece birinin Su Ürünleri Mühendisi olduğu belirtilmiştir [9].

Malatya ilinde havuzlarda alabalık yetiştiriciliği yapan işletmecilerin eğitim düzeylerini incelediğinde %45'inin lise, %30'nun ilköğretim, %15'inin yükseköğretim ve %10'nun ise ortaokul mezunu olduklarını saptanmıştır [7].

Hazar Gölü balıkçıların eğitim düzeylerinin okur-yazar olanlar ile ortaokul mezunu arasında değiştiği tespit edilirken, en yüksek oranda %53.85 ile ilköğretim mezunu oldukları saptanmıştır [14]. Malatya ili

gökkuşuğu alabalık yetiştirme tesislerinde çalışan personelinde 2 kişinin okuma yazma bilmediği, personelin %41'lik kısmı ilkokul, %9'u ortaokul, %31'i lise mezunu olurken üniversite mezunu olan 4 kişi %13'lük kısmı oluşturmuştur. Bu iki araştırma sonuçları balıkçılık ile uğraşan kişiler ile alabalık tesislerinde çalışan personelin eğitim düzeyi arasında farklılıklar olduğu, yetiştiricilik tesislerinde çalışan personelin daha eğitilmiş olduğunu göstermektedir [7 ve 14]. Aynı araştırmacı balıkçıların balıkçılığı seçme nedenlerinden en önemli faktörün işsizlik olduğu %46.16 olarak tespit etmiştir. Bu araştırmada ise işsizlik dolayısıyla balıkçılığı seçen bir çalışan olmadığı kaydedilmiştir.

Bu araştırmada işletmelerde çalışan personelin eşlerinin ve çocuklarının eğitim düzeylerine ilişkin sorular sorulmuştur. Bölgede daha önce yapılan araştırmalarda eş ve çocuk eğitim düzeyine ilişkin bir bilgi kaydedilmemiştir. Araştırmada işletmelerde çalışan personelin eşlerinin hepsinin okuryazar olduğu, eşlerden %37'sinin ilkokul, %19'u ortaokul, %30'u lise ve %7'si üniversite mezunu olduğu tespit edilmiştir. Çalışan personelin çocuklarından 2 tanesi okuryazar, %29'u ilkokul, %19'u ortaokul, %29'u lise ve %18'i üniversite mezunudur.

Eşlerin çalışma durumu ile ilgili sorulan sorulara verilen cevaplar doğrultusunda eşlerin %7'sinin çalıştığı ve %93'nün ise çalışmadığı belirlenmiştir. Emekli durumda olan bir eş belirlenmemiştir.

Araştırma yapılan bölgeler içinde en az çocuğa sahip olan Marmara Bölgesi'ndeki gökkuşuğu alabalığı işletmelerinde çalışan personelin %21.9'unun 1 çocuk, %40.3'ünün 2 çocuk ve %20.2'sinin ise 3 çocuğa sahip oldukları tespit edilmiştir [15]. Elazığ ilindeki gökkuşuğu alabalığı işletmelerinde çalışan personelin %22.5'i 1 çocuk, %23.4'ü ise 2-3 çocuğa sahip oldukları saptanmıştır [12]. Malatya ilinde havuzlarda alabalık yetiştiriciliği yapan işletme sahiplerinin tamamının evli olduğunu 1-3 çocuklu olan personelin %45, 4-6 çocuklu personelin %40, 7-10 çocuklu personelin ise %15 oranında olduğunu tespit edilmiştir [7].

Bu araştırmada Malatya ili alabalık yetiştiriciliği yapan işletmelerde çalışan personelin en fazla 5 çocuğa sahip olduğu, 1 çocukluların %7, 2 çocukluların %13, 3 çocukluların %20 ve 4 çocukluların %27 ve 5 çocukluların ise %33 olduğu ortaya konmuştur.

Araştırmada personele sosyal güvence durumlarına ait sorulara da yönlendirilmiştir. Çalışanların %56'sının sosyal güvencesinin olduğu %44'ünün ise herhangi bir sosyal güvencelerinin olmadığı belirlenmiştir. Sosyal güvencesi olanlar içinde %70'i SGK ve %30'luk kısmının ise BAĞ-KUR'a bağlı olduğu tespit edilmiştir.

Antalya ilindeki tesislerde yapılan araştırmada çalışanların %93.2'sini sosyal güvencelerinin olduğunu geri kalan %6.8'lik kısmının ise herhangi bir sosyal güvenceye sahip olmadıklarını belirtmişlerdir [16]. Elazığ ilindeki işletmelerde yapılan araştırmada sosyal güvencesi olanlar %96.17 olamayanlar %3.83 oranındadır. Sosyal güvencesi olanların ise %86.04'ü SGK, %4.79'u emekli, %5.34'ü ise BAĞ-KUR a bağlı olduğu tespit edilmiştir [5].

Bu tez araştırmasında işletmelerde çalışan personele kaç yıldır bu işte çalıştıkları sorusuna verilen cevaplar değerlendirilmiştir. Çalışanların %3'ü 10 yıl, %16'sı 11-20 yıl, %9'u 21-30'yıl, %6'sı 31-40 yıl, %66'sı 41 ve üzeri yıl bu meslekte çalıştıklarını ifade etmişlerdir. 41 yıl üzeri meslek tecrübesi olanların en yüksek orana sahip olması Malatya ilinde alabalık tesislerinde çalışan personelin uzun yıllardır. Bu iş ile uğraşan ehil kişiler olduğunu ortaya koymuştur. Mesleği neden seçtikleri sorusuna %63 aileden kalma bir meslek olduğu için seçtiğini, %13'ü baba mesleği olduğunu %9'u su ile uğraşmayı sevdiğini, %6'sı hobi olarak bu işi yaptığını ifade etmişlerdir. Çalışanların %9'lık bir kısmı ise işin eğitimine sahip

oldukları için bu görevi yaptıklarını belirtmişlerdir. Keban Baraj Gölü balıkçılarının sosyo-ekonomik özellikleri incelendiği araştırmada %14.6'sinin sosyal güvencesi olmadığı, %86.5 oranında ise sosyal güvenceye sahip olan balıkçılar olduğu tespit edilmiştir. Balıkçıların balıkçılığı seçme nedenlerinin ise %67 ile işsizlik olarak en yüksek oranda belirlenmiştir [17]. İmert Aydoğdu [5] işletmelerde çalışanların %55.40'ı maddi gelir yönünden dolayı bu işi tercih etmişlerdir. Ayrıca, işletmeler çalışanların çoğunun ikamet ettikleri yerde bulunduğu onların tercihini oluşturmuştur. %21.61'lik bir oranı ise mesleki uzmanlık alanlarının sonucu bu işi seçmiş oldukları tespit edilmiştir. Baba mesleği olarak ya da aile şirketi olup işleri yapanların oranı %10.67'dir. En düşük oranı ise %2.74 ile bu işi zevk için hobi olarak yapanların oluşturduğu gözlemlenmiştir.

Malatya ilinde yapılan bu araştırmada çalışanların bu işten kazandıkları gelir durumu da belirlenmiştir. %16'lık kısmının aylık gelirinin 500 TL ve altı olduğu belirtilmiştir. %6'lık kısmı 501-1000 TL, %16'sı 1001-1500 TL, %62'si ise 1500 TL ve üzeri bir gelir elde etmektedir. Gümüş vd. [16] Antalya ili alabalık işletmelerinde çalışan personelin %39.7'sinin asgari ücret aldıklarının, %34.3'ünün 750-1500 TL, %26'sinin ise 1500 TL ve üzeri gelir elde ettiklerinin bildirmişlerdir.

Ankette tesis çalışanlarına ev sahibi olup olmadıkları sorulduğunda %56'sı kiracı olduklarını %44'ü ise ev sahibi olduklarını beyan etmişlerdir. Antalya ilindeki alabalık işletmelerinde çalışan personelin ise %65.8 ev sahibi, %12.3'ü kiracı ve %21.9'ı ise tesise ait lojmanlarda ikamet ettiklerinin bildirmişlerdir [16]. Elazığ ilindeki araştırmada çalışan personelin %15.19'inin ev sahibi %69.9'unun kiracı olduklarını belirtirken %14.91'lik bir bölümü ise aileleri ile aynı evde yaşadıklarını söylemişlerdir [5].

Araba mülkiyetlerine bakılacak olursa Malatya ili gökkuşuğu alabalığına çalışan personelin %28'inin aracının oluşu geriye kalan %72'sinin ise araç mülkiyetine sahip olmadığı görülmüştür. Elazığ ilindeki tesislerde çalışan personelin %24.21'inin araç sahibi olduğunu ve %75.79'nun ise araca sahip olmadığını rapor edilmiştir [5]. Antalya ilinde çalışan personelin %50.7'sinin arabası olup, %49.3'ünün ise arabasının olmadığı belirlenmiştir [16].

Bölgede bulunan gökkuşuğu alabalığı tesislerinde yapılan anket çalışmalarında genel olarak tesislerin yapısı, durumu ve ekonomik yapılarıyla ilgili olan sorular yöneltilmiştir. Çalışan personelin sosyo-demografik özelliklerini belirleyecek sorular sınırlı sayıda kalmıştır. Bu tez ile Malatya ili gökkuşuğu alabalığı tesislerinde çalışan personelin cinsiyet durumu, yaşları, eğitim durumları, eşlerinin ve çocuklarının eğitim durumları, aylık gelirleri, medeni durumları, çocuk sayısı ve yaş aralıkları, sosyal güvence durumları, araç ve ev mülkiyet durumları, meslek tecrübe yılları ve mesleği seçme nedenleri ayrıntılı bir şekilde ortaya konmuştur. Bu araştırmanın sonraki yıllarda yapılacak sosyo-demografik analizlere rehberlik edeceğini umut etmekteyiz.

NOT (NOTICE)

Bu çalışma, "Malatya İli'nde Gökkuşuğu Alabalığı Yetiştiriciliği Yapan İşletmelerin Sosyo-Demografik Özellikleri" isimli yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

TEŞEKKÜR (ACKNOWLEDGMENT)

Desteklerinden dolayı Fırat Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi Dekanlığı ve personeline teşekkür ederiz.

ÇIKAR ÇATIŞMASI (CONFLICT OF INTEREST)

Yazarlar çıkar çatışması bildirmemişlerdir.

FİNANSAL AÇIKLAMA (FINANCIAL DISCLOSURE)

Yazarlar bu çalışma için herhangi bir mali destek almadığını beyan etmiştir.

ETİK STANDARTLAR BEYANI (DECLARATION OF ETHICAL STANDARDS)

Araştırmamanın yapılabilmesi için Fırat Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 22/01/2018 tarihli ve 243509 sayılı karar ile onay alınmıştır.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

- [1] TÜİK, (2019). Türkiye İstatistik Kurumu. Su Ürünleri İstatistikleri.
- [2] Çelikkale, M.S., Düzgüneş, E. ve Okumuş, İ., (1999). Türkiye su ürünleri sektörü. İstanbul Ticaret Odası Yayını, Trabzon, 124:419.
- [3] Rad, F., (1999). Türkiye'de gökkuşacağı alabalığı (*Oncorhynchus mykiss* Walbaum, 1792) işletmelerinin teknik ve ekonomik analizi. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Su Ürünleri Anabilim Dalı.
- [4] URL 1. <http://investinmalatya.gov.tr/tr//sayfa/363-hayvancilik-ve-su-urunleri>.
- [5] İmert Aydoğdu, S., (2015). Elazığ yöresinde gökkuşacağı alabalığı (*Oncorhynchus mykiss*) yetiştiriciliği yapan farklı kapasitedeki işletmelerin yapısal, teknolojik, verimlilik ve çalışanlarının sosyo-ekonomik analizleri. Doktora Tezi. Fırat Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- [6] Güçer, Ş., (2014). Tunceli (Türkiye) ilindeki su ürünleri yetiştiricilik tesislerinin sosyo ekonomik analiz. Yüksek Lisans Tezi. Munzur Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- [7] Demir, T., (2017). Malatya ilinde havuzlarda alabalık yetiştiriciliği yapan işletmecilerin sosyo-ekonomik analizi. Yüksek Lisans Tezi. Munzur Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- [8] Elbek, A.G., (1981). Ege bölgesinde tatlısu ürünleri üreten işletmelerin yapısal ve ekonomik analizi. Doktora Tezi. Ege Üniversitesi, Ziraat Fakültesi Ziraat Ekonomisi ve İşletmeciliği Bölümü.
- [9] Adıgüzel, F. ve Akay, M., (2005). Tokat ilinde gökkuşacağı alabalık işletmelerinin ekonomik analizi. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 22(2):31-40.
- [10] Emre, Y. ve Kürüm, V., (2007). Havuz ve ağ kafeslerde alabalık yetiştiriciliği (2. Baskı). Posta Basım, İstanbul, 272 s.
- [11] Dağtekin, M., (2008). Trabzon ilinde su ürünleri üretimi ve pazarlama yapısı. Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- [12] Birici, N., Şeker, T., Balcı, M., Çelik, B. ve Karakaya, G., (2016). Elazığ ilinde gökkuşacağı alabalığı (*Oncorhynchus mykiss* l.) yetiştiriciliği yapan işletmecilerin sosyo-demografik özellikleri. Yunus Araştırma Bülteni, 1:3-18.
- [13] Buruç, O. ve Kızak., V., (2018). Bitlis ilinde su ürünleri yetiştiriciliği yapan işletmecilerin sosyo-ekonomik analizi. Kastamonu Üniversitesi Memba Su Ürünleri Fakültesi Dergisi, 4(2):1-6.
- [14] Dartay, M., (2019). Hazar Gölü (Elazığ/Türkiye) balıkçılarının sosyo-ekonomik ve sosyo-demografik yapısı. Ecological Life Sciences, 14(4):119-124.

- [15] Dođan, K. ve Yıldız, M., (2008). Marmara Bölgesi gökkuşaağı alabalığı (*Oncorhynchus mykiss*) işletmelerinde çalışanların sosyo-ekonomik analizi. İstanbul Üniversitesi Su Ürünleri Dergisi, 23:17-27.
- [16] Gümüş, E., Şahin, N.M., İkiz, R. ve Yılmaz, S., (2013). Antalya ilindeki gökkuşaağı alabalığı (*Oncorhynchus mykiss*) işletmelerinde çalışanların sosyo-ekonomik yapılarının incelenmesi. Ege Üniversitesi, Su Ürünleri Dergisi, 30(4):161-166
- [17] Dartay, M. ve Canpolat, İ., (2017). Keban Baraj Gölü (Elazığ/Türkiye) su ürünleri kooperatiflerine ortak balıkçıların sosyo-ekonomik yapısı. Ege Journal of Fisheries and Aquatic Sciences, 34(1):41-46.